

FIGUR 1. Försäljning av antibiotika för djur i Sverige uttryckt som mg aktiv substans per populationskorrektionsenhet (PKU). PKU motsvarar ungefär den sammanlagda levandevikten av djur i ett land i kilo. Data för 2010-2015 är något osäkra på grund av ett visst bortfall. Källa: Swedres-Svarm 2023

Försäljning av antibiotika för djur

I Sverige är antibiotika för veterinärmedicinskt bruk receptbelagt. Läkemedlen ges till enskilda djur som injektioner, tabletter eller lokal-behandling, men också till grupper av djur i fodret eller dricksvattnet. I en del andra länder används antibiotika utan veterinärmedicinska skäl i foder för att öka djurens tillväxt. Detta förbjöds i Sverige 1986 och inom EU år 2006.

Statistiken år 2023

Under 2023 såldes totalt 9 069 kilo aktiv substans antibiotika för veterinärmedicinskt bruk.

Försäljningen av antibiotika för djur har minskat med över två tredjedelar sedan början av 1980-talet (figur). Cirka 55 procent av försäljningen är idag vanligt penicillin, främst produkter för injektion (tabell). Penicillin används framförallt för behandling av, grisar, hästar, kycklingar och nötkreatur. Användning av kombinationer av sulfa och trimetoprim är också vanligt till gris och häst.

Försäljningen av produkter för behandling av djurgrupper via foder eller vatten har minskat kraftigt över tid (den gula delen av staplarna i figuren ovan).

Idag utgör antibiotika för sådan behandling omkring 10 procent av den totala försäljningen. Exempel på antibiotika som används i foder eller vatten är tetracykliner, makrolider och pleuromutiliner.

Sedan 2010 har försäljningen av antibiotika som är särskilt viktiga för humansjukvården, tredje generationens cefalosporiner, fluorokinoloner och polymyxiner, minskat väsentligt och är idag under 0,1 mg per populationskorrektionsenhet (mått som ungefär speglar biomassa djur i kg). För de två förstnämnda klasserna förklaras minskningen till stor del av att Jordbruksverket i föreskrift tydliggjort att den typen av antibiotika bara får användas när andra alternativ inte är aktuella. Vad gäller polymyxiner så har behovet att

så långt möjligt reservera även denna klass för humanmedicinskt bruk kommunicerats till veterinärer, och minskningen av försäljning kan antas spegla lyhörddhet för en förändrad situation.

Internationell jämförelse

Den Europeiska läkemedelsmyndigheten samman-

TABELL 1. Försäljning i Sverige av antibiotika för behandling av djur, kilo aktiv substans.

Antibiotikaklass	1984	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020	2023
Tetracykliner	12 955	4 572	4 968	1 754	1 562	1 115	685	638	661
Penicillin	4 567	7 064	8 860	7 937	7 253	7 116	5 479	5 795	5 024
Aminopenicilliner	714	738	928	852	911	907	642	759	652
Cefalosporiner	2	-	-	315	1 009	575	267	163	114
Trimetoprim & sulfa	4 511	2 782	2 466	2 728	2 972	2 355	1 947	1 803	1 489
Makrolider & linkosamider	887	1 398	1 975	1 352	1 080	739	485	449	407
Fluorokinoloner	-	84	200	156	184	148	34	28	16
Övriga antibiotika	7 294	13 284	4 950	1 668	1 100	731	548	540	706
Antibiotika i tillväxtbefrämjande syfte	19 400	-	-	-	-	-	-	-	-
Totalt	50 330	29 922	24 347	16 762	16 071	13 687	10 087	10 175	9 069

I gruppen övriga antibiotika ingår aminoglykosider, amfenikoler, pleuromutiliner och polymyxiner samt från 1986 streptograminer och kinoxaliner.

Sverige och övriga nordiska länder utmärker sig också genom att penicillin är det antibiotikum som dominerar. Penicillin har ett smalt spektrum och har därför en begränsad påverkan på resistensläget. I många andra länder är i stället tetracykliner, som har ett brett spektrum, vanligast.

Mer information om statistik från andra länder finns i faktabladet ”Antibiotika och djur i EU”.

ställer och rapporterar statistik över försäljning av antibiotika för djur i olika Europeiska länder. Skillnaderna mellan länder är mycket stora. Sverige, Finland, Island och Norge har de lägsta siffrorna. I många länder är medicinering av hela djurgrupper via foder eller vatten mycket vanligare än i Sverige.

Kommentar till statistiken

Användningen av antibiotika för djur i Sverige är internationellt sett låg och antibiotikaresistens-läget är gynnsamt. Det goda läget är resultatet av många års arbete med fokus på att förebygga sjuklighet. Nära samverkan mellan myndigheter, akademi, organisationer och djurägare gör att känd kunskap kommer till användning i praktiken.

Källor: Swedres-Svarm 2023. Sales of antibiotics and occurrence of antibiotic resistance in Sweden. Folkhälsomyndigheten & SVA; Sales of veterinary antimicrobial agents in 31 European countries in 2022, European medicines agency.

Farliga djursmittor kan få allvarliga konsekvenser, från lidande hos djur och människor till ekonomiska förluster och störningar i matförsörjningen. Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA, är en expertmyndighet som genom diagnostik, forskning och rådgivning stärker Sveriges förmåga att bekämpa djursjukdomar som utgör hot mot kritiska samhällsfunktioner. Friska djur - trygga människor.

Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA
751 89 Uppsala
018-67 40 00
sva@sva.se
sva.se

SVAKOM215.2